

הצריף של שדה נחמיה משה אנוליק

באחד מימיו הגשומים של דצמבר, שנת 1940 עלתה קבוצה קטנה של גברים ונשים לעמק החולה המזרחי, שם קבעה את מושבה. הקבוצה השתייכה לגרעין של בוגרי תנועות נוער מהולנד בשם "גרעין חוליות", ששהה בהכשרה במושב נטעים. מאוחר יותר הצטרפו כל חבריו לקבוצת החלוץ בעמק החולה, ונוספו להם גרעינים חדשים מאוסטריה ומצ'כוסלובקיה. חברי שלושת הגרעינים - כ-150 איש, אישה וילד - היו המייסדים והבונים של חוליות, לימים קיבוץ שדה נחמיה, בנקודת המפגש של הנחלים בניאס, חצבאני והירדן.

בין צריפי המגורים הראשונים שנבנו בתחום הישוב היה גם צריף בית הילדים, שהוקם ב-1951 ושיכן את בני הקיבוץ בתקופת הלינה המשותפת, עד 1972. למרות שלא היה בשימוש שנים רבות נשמר הצריף במצב טוב, ולפני כשנה החלטנו לשמרו כ"צריף ראשונים" למען הדורות הבאים, במסגרת "והגדת לבנך". תהליך ההקמה, החל בשיפוץ שכלל החלפת גג הרעפים, חיזוק קירות עץ וריצוף. הקיבוץ נתן תקציב ראוי לנושא זה, דבר חשוב ומבורך, ואף דוגמה לישובים אחרים. בימים אלה נחך הצריף.

הרעיון להקמת צריף הראשונים עלה בי לפני שנים, בביקור אקראי בחצר גן הילדים. גיליתי שם פריטים רבים מעברו של הקיבוץ, פזורים בשטח ללא כתובת, אבא או מבוגר אחראי... למחרת אספתי אותם למקום שבו אפשר לשומרם ולהציגם, וכך החל האוסף. עם הזמן גדל המקום והתפתח, ונוספו לו עוד ועוד פריטים, תרומות חברים רבים. הצטבר אוסף נאה הממחיש את חיינו לפני שישים ושבעים שנה – כיסא, שולחן, רדיו, צלוחית, מפית, מאפרה, מגהץ, מגל, מסור, גיגית מפח ועוד רבים. את הכל שמרנו.

נושא השימור חשוב בעיני בהיבט הציוני, החינוכי, ערכי ואהבת הארץ. לא למחוק כלום. תגיעו ותבינו.

לא פעם מגלים המבקרים בצריף פריטים מעברים - "הנה הסקטים שהיו ליי"..." "בזה שחקתי בכתה ה'".

כל בן קיבוץ ימצא את שמו ואת שם קבוצתו בין המוצגים, ולצידם תמונות והסברים. גם מי שאינו בן קיבוץ ימצא חפצים מוכרים וילמד מקרוב על העבר הקיבוצי כמו החדר אוכל, מספר כביסה, מכונת הסרטה ועוד. בצריף יש חדר המתאר את העשור הראשון להתיישבות הקיבוץ; בחדר נוסף נקרא "שרוולים מקופלים", עם עבודות תפירה וסנדלרות; וגם של חדר משפחה ובית ילדים. כן מוצגים בצריף פריטים ארכיאולוגיים שנמצאו בעמק החולה.

אז מה היה לנו...

- 1951- נבנה הצריף השוודי, ובית כיסא ציבורי. בא למשק נוער ג' מרומניה. משטר צנע בארץ
נבנה בית אנה פרנק. סה"כ חברים בחוליות: 52, ילדים – 53.
- פילוג בתנועה הקיבוצית, מוקם "איחוד הקבוצות והקיבוצים" ו"הקיבוץ המאוחד".
- 1952- גרעין ההשלמה מצטרף למשק בתור חברים. נקנה אוטו לבית חרושת. הלינה
המשותפת בבתי הילדים – בעד ונגד. ניסיונות ראשונים בגידול כותנה. נפתח
אמפיתיאטרון בקיבוץ עמיר, יצחק בן צבי נשיא המדינה.
- 1953- ילידי חוליות הראשונים הגיעו למצוות. ניטעו 50 דונם מטע תפוחים.
משה שרת ראש ממשלה, דוד בן גוריון עזב לנגב לשדה בוקר.
- 1954- נבנה שיכון וותיקים ב' ושיכון צריפים דו משפחתיים לאורך הבניאס. באה "ההכשרה".
- 1955- נבנה גן ילדים (גן מעיין), התחילו לאכול בחדר אוכל החדש. הוקמו נגריה ובית קירור.
הוקם בית ספר תיכון איזורי "עמק החולה", הספקת תנורי "פיירסייד" לחברים.
הוקמה מכוורת דבורים. ייבוש אגם החולה.
- 1956- גמר בניית הגשר החדש מעל לירדן, הוקם משק ילדים, פורקה הרפת.
- 1957- הוקם שיכון וותיקים ג' ושיכון עולים, נוספו 20 דונם אגסים למטע. הוקם צריף חדרה.
נולדו השנה 9 תינוקות. נחנך "היכל התרבות" בתל אביב.
- 1958- הילדים הראשונים של הקיבוץ, קבוצת "נחליאלי", התקבלו לחברות.
הוקם מקום לייבוש אספסת, "מכון עלה".
- 1959- נוסף אגף חדש לבית חרושת "חוליות פלסטיק". נבנה שיכון וותיקים ד'.
- 1960- הוקמה מתפרה לחברים וילדים. נבנה אסם לתבואה. נקנה אוטו להובלת נוסעים.
בת המשק הראשונה מתחתנת, מזל טוב. מקימים את פינת הנעורים.
- 1961- פתיחת מחלקה לייצור שלטים בבית חרושת. 145 חברים במשק, גיל ממוצא 36
שנה. ראש ממשלת הולנד מבקר בחוליות. כבוד גדול.
- 1962- מחזור "חוחית" מתקבל לחברות. מפעל הדן החל לספק את מי השתייה למשק.
נולד הנכד הראשון בקיבוץ, נוטעים אבוקדו. נוסדה להקת "החיפושיות".

- 1963 - שטפון מהירדן והצפת מים בעמיר וחוליות. ילדי הקיבוץ הועברו לכפר גלעדי.
הפועל כפר בלום/חוליות בליגה א' בכדורגל, נטיעת פרדס ראשון, לוי אשכול
ראש ממשלה, זלמן שזר נשיא המדינה, נוסדה להקת "הגשש החיוור".
- 1964 - הפיכת חצי האי- לאי, יוצא גיליון 100 של עלון הקיבוץ. קב"ל "כלנית" לחברות.
החל לפעול המוביל הארצי, יצחק רבין רמטכ"ל.
- 1965 - הוקם מבנה "מועדון לחבר", נפתח "כל בו שפרה זול" בצרף. נפתח עידן הטלוויזיה.
- 1966 - נבנית מרפאה חדשה, קונים משאית "ליילנד" להובלת נוסעים, מערכת תאורת גדר
מוקמת מסביב לקיבוץ, מתקינים טלפון ציבורי. בני כיתת "תמר" לחברות.
- 1967 - מלחמת ששת הימים. פגזי תותחים נופלים על שטחי המשק. יושבים במקלטים.
קטפת ראשונה בפלחה לקטיף הכותנה. מזפתים את מגרש הכדורסל.
- 1968 - נפתחה בריכת השחייה. סה"כ תקציב שנתי כולל לחבר - 569 ל"י. שוב דנים
בלינה המשפחתית, נושא שלא יורד מסדר היום המקומי. קב"ל "איילה" לחברות.
- 1969 - הקמת בית ילדים "בית אורן", סיכום המעבר ללינה משפחתית, טיול משק לסיני,
חודש ינואר הכי גשום: 321 מ"מ. שיא כל הזמנים. גולדה מאיר- ראש ממשלה.
- 1970 - הלינה המשפחתית לאט.. לאט. מגרש טניס מוקם על יד הבריכה, ולראשונה:
גננת בשכר. החלפת מקררים מ"סיביר" לאמקור. חברים: 161, ילדים- 94.
- 1971 - הוחלפו פרגולות בשיכון וותיקים, ניטעו אשכוליות, חוגגים את חג "השלושים",
שיטת מיקוד איזורית חדשה בדואר - 12145.
- 1972 - נפתח בית תינוקות "שנר", אחד במאי - הוחלט על יום עבודה רגיל. תקנון נסיעות
לחו"ל. קבוצת "ורד" התקבלה לחברות. שלב נוסף בדרך ללינה המשפחתית.
- 1973 - מלחמת יום הכיפורים. מתנדבים רבים מחוץ לארץ מגיעים לקיבוצים. הונהג שרות
הגשה עצמית בחדר האוכל. קונים סוס למשק ילדים. נוסעים לחו"ל פעם ב- 5 שנים.
- 1974 - עוקרים את מטע האגסים, מוקמת מערכת תאורה מסביב לקיבוץ. שני לולים נבנים.
מוקם בית תינוקות "סנונית". כיכר לחם עולה 1 ל"י. שכפוף מקלטים באבן בזלת.
- 1975 - בונים עוד 16 יח' דיור, וגם "גן שיטה" ניבנה. במפעל "פלסטיק חוליות" מקימים
את אגף הצינורות. חלוקת מזגנים מגיל 60. מלחמת אזרחים בלבנון.
- 1976 - נשכרה דירה בתל אביב, שתעמוד לרשות החברים ברח' הקליר, הסדר אופניים

ותיקונים, קב" דרור" - לחברות, מתנת המשק לילדי בר המצווה: אופניים. תקנון הסדר חתונות, קליטת מחלקת נח"ל, תקנון מתנדבים. מבצע "אנטבה".

1977 - הוקם גן קורות לזכר הנופלים. הורסים צריפי עץ ישנים. בניית חדר האוכל חדש, וסוף לענף בריכת דגים. תקנון בנים בשנת חופש, הוקמה חנות כלבו במבנה מחסן תבואות לשעבר. מספר שיא של מתנדבים בקיבוץ, סה"כ חברים בקיבוץ: 192.

1978 - שני טילי קטיושה נחתו על הקיבוץ. שיא ביבולים קטיף הכותנה. נוסדה מקהלת הגליל העליון. נסיעה באגד לתל אביב: 37 ל"י. תקנון מועדון לחבר, נקנתה מכונת הסרטה חדשה, התקנת תנורי נפט בבתי החברים. הנחת אבן הפינה לחדר אוכל החדש. מצב אוכלוסייה: ילדי קיבוץ - 141, מועמדים לחברות - 27 איש.

1979 - צריף השומרת נהרס, בונים שני לולים, התקנת קו מתח גבוה בקיבוץ. גרעין "חוליות" מגיע למשק. מרחיבים את משק ילדים והשנה היה חורף עם הכי מעט משקעים: רק 307 מ"מ. בשעה טובה נחנך שיכון "משק ילדים".

1980 - תקציב אישי לחברים (ללא ריהוט) - 3332 שקלים חדשים, חנוכת חדר אוכל חדש, תקנון חדר אוכל, תקנון סקי, מחסנים בתל אביב עבור פלסטיק חוליות. בונים חדרי בטחון. ובארץ, החלפת הלירה בשקל.

1981 - תנורי עצים לבתי החברים, טילי קטיושה נוחתים במטע התפוחים, פותחים משתלת קיווי, בית הספר היסודי עובר לביה"ס "הגומא" בכפר בלום. נבנים דירות לצעירים, חוגגים את "חג הארבעים" לשדה נחמיה.

1982 - הוקם אולם ספורט במחסן תבואות, פירוק "מכון עלה", הקמת שיכון צעירים דיזנגוף, רכישת קלנוענים לחברים מבוגרים, איסור על החזקת רכב פרטי, פורצת מלחמת "שלום הגליל", שהייה ממושכת במקלטים.

1983 - נפתח "בית רעות", הותרה קנייה פרטית של טלוויזיות צבעוניות, קונים מכונת אספרסו למועדון לחבר. יום 12.12.1983 - היום הגשום בתולדות רישום הגשמים - 92 מ"מ. מקלט חדש מוקם על יד המרפאה.

1984 - פותחים מחדש את הסנדלרייה, נפתח מועדון צעירים במכון "עלה", תקנון שימוש בטלפון, הנחת כבל לטלוויזיה וטלפון. מגדלים תירס לתעשייה.

אוסף ארכיאולוגי - "ימים בחולה"

ברוכים הבאים לחדר הארכיאולוגי.

[כאן מרוכזים מיטב הממצאים הארכיאולוגיים מסביבתנו הקרובה.

אוסף זה, מראה על מגוון רחב של צורות אוכלוסייה צורות חיים ושרידים של ישובים

מתקופות פרה - היסטוריות מאוחרות.

ראשית תרשימו של הגשר הממלוקי שחפר אריה גל. גשר זה נקבר אי שם, עמוק, מתחת לעבודות העפר באפיק הבניאס בשנים 1963-1965. המיקום המשוער – כ 30-40 מ' צפונית לשער בריכה השחיה, בגדה המזרחית. גשר זה מעיד כי בתקופה הממלוכית (המאות ה-13-14) נפגש הירדן עם החצבאני (כלומר ראשיתו של הירדן) בערך באזור האי או אף צפונה.

בארון של עתיקות עבסיה, נמצא שבר שיש כתוב שמצא ב 1967 הילד אסף בן דוד. הכתובת היוונית מציינת, כנראה, סיומת של מקצוע – "יק", כמו ("שיפוצניק"...), "פניאו" שזה, כנראה, איש בניאס, ו"אינט" שהוא יתכן חלק משם. אם הפיענוח, שנעשה ע"י ארכיאולוגים, נכון, הרי שזו הפעם היחידה בה נזכרת העיר בניאס בממצא ארכיאולוגי, למעט מטבעות העיר.

בארון זה גם קרמיקה צהבהבה מבית אומיה (מסוג "מפג'ר") מהמאה ה 8 לספירה, קרמיקה צלבנית עם גלזורה משובבררת והרבה כחול. ונרות שמן. חלקן, בגלזורה ירוקה מבריקה הן מראשית המאה ה-20. נרות אלה יוצרו בראשיה אל פוחאר בלבנון. יען כי בעת מחסור בנפט שבו לנרות השמן לזמן קצר...

בארון של ממצאי אפיק הירדן, העתק גבס של פסלים פרסיים שנחצבו מצוק העפר מול עמיר. המוצא – ובעל האורגינל, יונה, אחיה של עופרה ארבל.

על הלוח השקוף תלויות מטבעות שהן חלק זעיר ממטמון מטבעות שנמצא באפיק בעת ההסדרה.

בארון גבעת שחומית (סינסנת אל חייה, בכניסה המזרחית לק"ש)
פסלון קטן של אלה רומית וכלים ביזנטיים שנמצאו כנראה בבית יוצר במקום של
ביה"ס "עמל" בימינו. מרכיבי הפאזל היו ילדי כיתת "ורד" בערך בשנת 1968.

בארון של דוורה וחירבת קזאזה, יש גושי זכוכית גולמית. חר. קזאזה
(זכוכית בערבית) נמצאת בפרדס הצעיר, מערבית לחצבאני, שם היה כור
להתכת ויצירת כלי זכוכית. בדווארה נמצאה, בין השאר מעין ידית חרס גולמי
ובה 4 שקעים, אולי בטביעת אצבעות. יתכן שיש פה איזה כלי סימטרי, דמוי
חנוכיה. אם אכן הדבר נכון, הרי שזו חדשה מרעישה באזורנו, בו, כידוע, אין
כל שרידים יהודיים.

על הרצפה, פאר המוזיאון. פסלי אריה וחזיר מתל כות ייל (גבעת
הרקפות הוורודות, בפי ילדי דפנה). הם נמצאו בעת טיול אופניים של כיתת
"רימון" בשנת 1966. את החזיר מצא הילד דאז - שלמה בחרך. הפסלים
מנותצי הראש הם מהתקופה הפרסית או מהתקופה האלניסטית כנראה, והיו
שייכים לאיזה מוזוליאום. כנראה שנלקחו מחירבת עומרית (בין כפר סאלד
לשניר) או מבניאס.

יום העליה לקרקע - שדה נחמיה 19.12.1940

חברי גיל הזהב מוזמנים

ביום ראשון 18.12.11 בשעה 16.45

להרמת כוסית לכבוד יום מיוחד זה .

* במוזיאון המחודש של הקיבוץ אשר נמצא בצריף השודי
לסיור, התרשמות והדרכה של משה אנוליק (שמונת...)

* בהמשך נפגש כולנו להרמת כוסית בארכיון המחודש
(צמוד לצריף- חדר מוסיקה) ונשמע על הנעשה בארכיון ממגדה.

בברכת חג- שמח לבית שדה נחמיה
ובמיוחד לראשונים והוותיקים.

השנה מוקדמת, נקב החשיכה המקדמת

מחכים לטלכם
חנה והצוות